

ENTEROBIOZNING BOLALARDA UCHRASH XUSUSIYATLARI, KLINIK BELGILARI, DIAGNOSTIKASI VA PROFILAKTIKASI

Ravshanova Yulduz Islam qizi

Samarqand Davlat Tibbiyot Universiteti, 1-kurs talabasi, 102-guruh

*Ilmiy rahbar: Djumanova Nargiza Eshmamatovna, Tibbiy biologiya va
genetika kafedrası katta o'qituvchisi*

Annotatsiya: *Enterobioz bolalar orasida keng tarqalgan parazitar kasalliklardan biri hisoblanadi. Mazkur ishda enterobiozning kelib chiqish sabablari, biologik rivojlanish xususiyatlari, klinik belgilari, diagnostika usullari hamda profilaktika choralari tahlil qilindi. Tadqiqot natijalariga ko'ra kasallik asosan maktabgacha va boshlang'ich sinf yoshidagi bolalarda uchrashi hamda gigiyena qoidalariga rioya qilinmasligi uning keng tarqalishiga sabab bo'lishi aniqlandi.*

Kalit so'zlar: *enterobioz, bolalar, gelmintoz, diagnostika, profilaktika, gigiyena.*

Аннотация: *Энтеробиоз является одним из наиболее распространённых паразитарных заболеваний среди детей. В данной работе проанализированы причины возникновения энтеробиоза, особенности его биологического развития, клинические проявления, методы диагностики и профилактики. Результаты исследования показывают, что заболевание чаще встречается у детей дошкольного и младшего школьного возраста и широко распространяется при несоблюдении правил личной гигиены.*

Ключевые слова: *энтеробиоз, дети, гельминтоз, диагностика, профилактика, гигиена.*

Annotation: *Enterobiasis is one of the most common parasitic diseases among children. This study analyzes the causes of enterobiasis, its biological development, clinical symptoms, diagnostic methods and preventive measures. The*

results show that the disease is most common among preschool and primary school children and spreads mainly due to insufficient hygiene practices.

Keywords: *enterobiasis, children, parasitic infection, diagnosis, prevention, hygiene.*

Kirish

Enterobioz — *Enterobius vermicularis* paraziti tomonidan chaqiriladigan, bolalar orasida eng keng tarqalgan gelmintoz kasalliklardan biridir. Jahon sog'liqni saqlash tashkilotining ma'lumotlariga ko'ra, bu kasallik ayniqsa maktabgacha va boshlang'ich sinf yoshidagi bolalarda ko'p uchraydi. Kasallikning keng tarqalishi, bolalar jamoalarida gigiyena madaniyatining yetarli darajada shakllanmaganligi, shuningdek autoinvaziya mexanizmining mavjudligi bilan bog'liq. Ushbu maqolada enterobiozning biologik xususiyatlari, klinik ko'rinishlari, diagnostika usullari va profilaktika choralari ilmiy adabiyotlar asosida tahlil qilinadi. Ishning dolzarbligi shundaki, enterobioz bugungi kunda ham bolalar salomatligiga sezilarli ta'sir ko'rsatuvchi muammo bo'lib qolmoqda va uning oldini olish uchun tibbiy hamjamiyat, ota-onalar va pedagoglarga amaliy ma'lumotlar berish zarur.

Adabiyotni o'rganish

Enterobioz masalasi ko'plab mahalliy va xorijiy adabiyotlarda o'rganilgan. Abdullayev A. (2020) o'zining "Parazitologiya asoslari" kitobida *Enterobius vermicularis* ning hayot sikli va epidemiologiyasini batafsil yoritadi. Roberts va Janovy (2019) gelmintlarning biologik xususiyatlarini, jumladan, enterobioz qo'zg'atuvchisining morfologiyasini tahlil qiladi. Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti (WHO, 2022) bolalarda gelmintoz kasalliklarini bartaraf etishga bag'ishlangan dasturlar doirasida enterobiozga alohida e'tibor qaratadi. Xoliqov P.X. (2005) esa biologiya faniga oid darsligida parazitlar kasalliklarining tarqalish mexanizmlarini o'rganadi. Ushbu manbalar enterobiozning nazariy asoslarini shakllantirishda muhim rol o'ynaydi.

Tadqiqot materiallari va metodologiyasi

Ushbu tadqiqot mavzu bo'yicha mavjud ilmiy adabiyotlarni tahlil qilish, hamda epidemiologik va klinik ma'lumotlarni umumlashtirish asosida amalga

oshirildi. O'rganilgan manbalar orasida mahalliy darsliklar, xalqaro ilmiy nashrlari va Jahon sog'liqni saqlash tashkilotining hisobotlari mavjud. Enterobioz *Enterobius vermicularis* tomonidan chaqiriladigan gelmintoz kasallik bo'lib, asosan maktabgacha va boshlang'ich sinf yoshidagi bolalarda uchraydi. Parazitning hayot sikli to'liq inson organizmida kechadi. Urg'ochi gelmintlar kechasi perianal sohada tuxum qo'yadi, bu esa kuchli qichishish chaqiradi va autoinvaziyaga olib keladi. Tuxumlar qisqa vaqt ichida invazion holatga keladi va iflos qo'l, o'yinchoqlar hamda maishiy buyumlar orqali boshqa bolalarga yuqadi. Ichakka tushgan tuxumdan lichinka chiqadi va yo'g'on ichakda voyaga yetadi. Bolalar jamoalarida gigiyena qoidalariga yetarli rioya qilinmasligi kasallikning keng tarqalishiga sabab bo'ladi.

Tadqiqot natijalari va muhokama

Kasallik yuqqandan so'ng bir necha kunlik yashirin davrdan keyin klinik belgilar namoyon bo'ladi. Asosiy simptomlar kechasi kuchayadigan perianal qichishish, uyqu buzilishi, asabiylik, qorin og'rig'i va ba'zan ko'ngil aynishi bilan kechadi. Uzoq davom etgan hollarda bolalarda ishtaha pasayishi, vazn yo'qotish va diqqat susayishi kuzatiladi.

Diagnostika qilishda eng ishonchli usul perianal sohada ertalab olingan surtmani mikroskopik tekshirish hisoblanadi. Ushbu usul yordamida parazit tuxumlari aniqlanadi. Zarur hollarda najas tahlili ham o'tkaziladi, ammo tuxumlar har doim ham najasda aniqlanmasligi mumkin.

Davolashda shifokor nazorati ostida antigelmint preparatlar qo'llaniladi, shu bilan birga barcha oila a'zolarini bir vaqtda davolash tavsiya etiladi. Qayta zararlanishning oldini olish maqsadida gigiyena choralari qat'iy rioya qilish muhim hisoblanadi.

Xulosa

Enterobioz bolalar orasida keng tarqalgan parazitlar kasallik bo'lib, uning oldini olishda shaxsiy va jamoaviy gigiyena muhim ahamiyatga ega. Qo'llarni sovunlab yuvish, tirnoqlarni kalta saqlash, ichki kiyimlarni har kuni almashtirish va dazmollash, bolalar muassasalarida sanitariya nazoratini kuchaytirish kasallik tarqalishini kamaytiradi. Aholini gigiyena madaniyatiga o'rgatish va muntazam

profilaktik tekshiruvlar o'tkazish enterobiozning oldini olishda samarali choralar hisoblanadi. Kelgusida ushbu mavzuda amaliy tadqiqotlar o'tkazish, xususan, mahalliy bolalar muassasalarida kasallik tarqalishi statistikasini o'rganish maqsadga muvofiq deb hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Abdullayev A. Parazitologiya asoslari. — Toshkent: O'zbekiston, 2020. — 215 b.
2. WHO. Helminth infections in children. — Geneva: World Health Organization, 2022. — 48 p.
3. Roberts L., Janovy J. Foundations of Parasitology. — New York: McGraw-Hill, 2019. — 670 p.
4. Xoliqov P.X. Biologiya. — Toshkent: O'qituvchi, 2005. — 320 b.